СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLVI. Ч. 275. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 26-го листопаду 1938. No. 275. Jersey City, N. J., Saturday, November 26, 1938. VOL. XLVI.
ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

3,000 ЛЮДЕЙ НА ВИСВІТЛЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛЬМИ „МАРУСЯ"

НЮ ЙОРК, — В одному з найкращих нюйорських готелів, Астор, висвітлено минулого четверга, в „День Подяки", другу з черги українську фільму „Маруся". Фільма ця випродукована „Украфільм Ко." в Ню Йорку. Не звертаючи уваги на досить високі ціни вступу на ту фільму прийшла подивитись велика маса українського народу. Прийшло около три тисячі людей. Серед них можна було подибати велике число старих ветеранів, українських громадянських працівників, які внаслідок старшого віку чимраз більше відсуваються від праці і їх обличчя можна тим рідше зустрічати. Всі вони прийшли подивитись на фільму „Маруся" тому, щоб повітати наше моloденьке фільмове мистецтво й піддержати його матеріяльно.

Фільма тревала дві години, які приявні провели серед великого зацікавлення. На початку програми сказав до публики кілька слів адв. І. Яців, а по фільмі адв. М. Пізнак обширніше пояснив ті трудноці, які фільмова корпорація мусіла побороти при створенні цеї фільми. Він також представив поодиноко директорів, режісерів і акторів, які брали участь у цій мистецькій фільмі. По виставі фільми відбувалися танці, а в іншій кімнаті відбулося приняття для дирекції, акторів та журналістів, в часі якої забирали слово багато з присутніх осіб. Бенкет перепроваджував адв. М. Пізнак, виголошуючи й сам змістовну промову. Серед дальших бесідників говорили д-р Александер Кошиць, мистецький директор фільми, який сказав: „ми сповнили свій обовязок"; говорив д-р Л. Мишуга, кажучи, що з маленьких речей виростають величаві; говорив американський критик і композитор д-р Меканаті, який сказав, що фільма надзвичайно гарна й беручи під увагу ті відносини, серед яких вона створена, українці можуть нею гордитись. Забирали голос також інші приявні, серед них директорів й артисти, які розповідали про ті трудноці, серед яких приходилось їм фільму творити.

СВЯТКУЮТЬ „ДЕНЬ ПОДЯКИ".

НЮ ЙОРК. — Не звертаючи уваги на холод і сніг, який охопив східні стейти Америки, ціла американська суспільність святкувала „День Подяки" дуже торжественно. Влада й гуманітарні інституції подбали про те, що всі люди, навіть найбідніші, діставали даром традиційний „індичий обід". Цей обід діставали навіть вязні. Президент Рузвелт святкував той день так само святочно, як і всі. Він дістав тисячі телеграм. Серед них він дістав від галівудського актора Еді Кантора, в якій той говорив, що „волить жити в тім краю, де провідники викраюють куски з печеного індика, ніж викраюють куски зо світової мапи". Цей натяк відносився до Гітлера. Президент відчитав це послання Кантора на голос.

ДАЄС ТАВРУЄ СЕКРЕТАРА ІКЕСА.

ВАШИНҐТОН. — Голова конґресової комісії дослідів над неамериканськими рухами, Даєс, сказав, що секретар Ікес, секретарка Перкінс і завідуючий „Доблю Пі Ей", Гопкінс, повинні зрезиґнувати зо свойого уряду через те, що вони ширять ненависть серед людей і підривають повагу уряду. Даєс головно звертався проти Ікеса і сказав, що той накидається на нього з лайкою за те тільки, що один зо свідків на переслуханні сказав, що Ікес належить до „Американ Сивил Либерті Юніон", яку то „юнію" десять літ тому і Вилйем Ґрін і Джан Луїс назвали комуністичною. Ікес, замісць заперечити це, визиває Даєса лайливими словами й перешкаджає йому в тій роботі, яку поручив йому конґрес, сказав Даєс. Даєс також закидав згаданим трьом секретарям, що вони постягали до Вашинґтону своїх радикальних завушників, які затроюють адміністраційну систему.

20,000 ЛЮДЕЙ СТРАТИТЬ ПРАЦЮ В „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ" В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок того, що стейтовий уряд в Олбані стримав підмоги на „Доблю Пі Ей", коло 20,000 людей в самім Ню Йорку стратить працю. Посадник Ля Ґвардія вніс протест перед ґубернатором Ліменом.

ДЕМОКРАТИЧНІ КРАЇ ВЕДУТЬ ПЕРЕД В ЗБРОЄННІ.

ВАШИНҐТОН. — На основі обчислень демократичні краї такі як Америка, Англія, Франція, мають значну перевагу над бойовою фльотою Німеччини, Італії, а навіть Японії. Злучивши всі фльоти одних і других випаде два кораблі демократичних держав проти одного диктаторського. Всі згадані держави мають коло сім міліонів тон бойової фльоти.

ПРИМІРНА ЗГОДА В ПРОМИСЛІ.

БИНҐГЕМПТОН. — 18,000 робітників підписали картки з побажанням директорові і головному власникові фабрики обуви, в якій вони працюють, Джансонові. На картках вони написали, що впродовж сорок літ директор Джансон придержувався чесних і справедливих засад, і робітники хотілиб, щоб та політика продовжувалась далі.

МЕКСИКО ДАЛІ КОНФІСКУЄ АМЕРИКАНСЬКЕ МАЙНО.

МЕКСИКО СИТІ. — Користаючи з американського пацифізму і моралізаторства деяких високопоставлених американських провідників Мексико далі конфіскує американське майно й не думає за нього звертати відшкодування. Цей раз Мексико сконфіскувало чергових два міліони акрів нафтових теренів, що належали до американських компаній. Американський уряд у Вашинґтоні вже раз протестував, але безуспішно. Тепер він ще не протестував, бо „студіює справу".

ТРАҐІЧНА ПОМИЛКА БАТЬКА.

Перед окружним судом у Перемишлі відбулася розправа проти селянина Михайла Грицалюка з Малкович, який 15. червня ц. р. важко зранив свого сина Петра, міркуючи, що це скрадається злодій. М. Грицалюк положився на стриху спати тому, що через стрих закрадалися злодії до його хати. Критичної ночи підсудний почув чиїсь кроки під дверима і тому, не надумуючись довго, вдарив невідомого чоловіка по голові. Опісля М. Грицалюк побіг до хати по світло, вернувся за хвилину з жінкою і зо страшним болем ствердили, що в калюжі крови лежав їх син Петро. Важко раненого сина відвезли батьки до шпиталю, де він помер. Суд засудив нещасливого батька на півтора року вязниці і припинив йому кару тому, що найбільшою карою для підсудного була смерть його сина.

МОРЕ ПОЛУМІНІ ОХОПИЛО БАКУ.

В нафтовім басейні в Баку вибухла страшна пожежа в нафтовім шибі ім. Молотова. А що вітер перекинув вогонь на сусідні нафтові шиби — море полуміні охопило більшу частину нафтових піль. Густі хмари диму залягли над містом Баку, викликуючи переполох між населенням. Рятункову акцію веде 20 відділів пожежної сторожі і відділи війська. ҐПУ веде слідство у справі причини пожежі, бо підозріває, що вогонь підложили противники совєтського режіму.

ЗНОВУ НОВИЙ КОСТЕЛ.

В Станиславові на Гірці посвятили новий костел. „Новий костел творить могутній бастіон віри й польськости", признається польська преса.

ВУДКОЮ ВИРЯТУВАВ ВІД СМЕРТИ.

Недавно в Копенгаґені трапилася дивна подія, що стала серед тамошніх рибалок та моряків своєрідною сензацією.

Тома Джонсон, залізничий урядовець, вийшов собі одного дня під вечір із вудкою, щоб своїм улюбленим звичаєм зловити якусь рибку. Раптом почув він крик якоїсь дитини. Джонсон підбіг ближче і побачив, як саме під водою щезло тіло якогось хлопчини.

Тому, що Джонсон не вмів пливати, не міг скочити до води хлопцеві на поміч. Одначе коли хлопець знову вринув на кілька секунд на поверхню, аматорові - рибалці стрілила до голови щаслива думка. Він закинув вудку і вспів зачепити гачком хлопчину за штанята. По важких трудах витягнув він непритомного хлопчину на беріг. Завдяки негайній помочі та штучному віддиханню могли хлопчину віддати здорового матері.

Родина Сван, з якої хлопчина походить, має до води особливого пеха, бо за три місяці вже третього члена тієї сімї мусіли витягати з води. Брата хлопчини, зловленого на вудку, двічі врятували від смерти у морських глибинах.

ВУГІЛЛЯ В ЯРОСЛАВЩИНІ

У Видачеві, ярославського повіту, натрапили підчас копання криниці, в глибині 10 м., першорядні зложжя камяного вугілля в громадах: Попушка, Рачин і Йодлівка.

МЕДИЧНА ЗАГАДКА.

Недавно відбувся в Будапешті похорон 72-літнього високого почтового урядовця Арона Арані. Була це доволі відома постать завдяки одній траґічній події, яка трапилася Аранієві ще в 1911 р. Арані зазнав тоді важких ран і потрясения мізку підчас залізничої катастрофи. З причини недуги, яка опісля витворилася, Арані не бачив нічого 10 літ. При цьому його змисл дотику був такий слабий, що він був просто немічний як дитина і йому мусіли у всьому помагати.

По десятьох роках Арані відзискав зір, але стратив зовсім опетит та одночасно память і то до тієї міри, що він не памятав ні події, яку пережв, ні ходу своєї важкої хороби.

Такий стан тривав кілька місяців, опісля Арані запав у сон та спав із короткими перервами 10 літ. Він будився лиш тоді, коли шлунок домагався поживи. По десятьох роках він розбудивсь, але не зясовував собі зовсім із цього справи, що проспав такий довгий час. Про все забув, не знав як він називається, яке імя його жінки, навіть дивувався, коли йому казали, що він жонатий. Навіть читати й писати забув і мусів другий раз забиратися до цієї науки.

Від того часу він був зовсім нормальною людиною, аж недавно запав знову в сон, з якого вже не пробудився.

ЛАТВІЯ НЕ ПРИЙМАЄ ЖИДІВСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ.

Недавно причалив у Ризі німецький корабель „Реґіна", що привіз 77 австрійських громадян, здебільша жидів. Еміґранти хотіли замешкати у Латвії, але влада не видала на це їм дозволу. Корабель вернувся до Німеччини.

ДРАМАТИЧНІ СЦЕНИ ПІДЧАС ПОЖЕЖІ.

В Грабинці коло Галича пожежа, спричинена 6-літньою дитиною підчас забави сірниками, знищила 20 будинків і велику скількість живого та мертвого інвентаря. Двоє дітей сильно попарилося. Вогонь гасили пожежні сторожі зо Станиславова й Галича. Втрати є кількадесять тисяч зл. Підчас пожежі були драматичні сцени. Одна жінка, вдова по інвалідові, якій згоріло 800 зл. в готівці, намагалася з розпуки скочити до вогню. Інший селянин, що втратив усе майно, кинувся в Дністер. Обох люди врятували.

ВОВКИ СХОПЛЮЮТЬ

У чимало місцевостях округи Турда в Семигороді, що тепер належить до Румунії, появилися стада вовків, що в білий день схоплюють із сіл вівці, а навіть телята, як це трапилося в селах Люнка, Бустора й інших. Власті призначили грошеві нагороди за кожного вбитого вовка.

НА РИМО-КАТОЛИЦИЗМ.

В Ясениці, повіт Сарни, перейшло, з православія на римо-католицизм 115 родин. У принятті з нагоди цеї події взяв участь м. і. К. О. П.

ВБИВСТВО І САМОГУБСТВО.

Жахливе вбивство і самогубство трапилось у Бродках, львівського повіту, де 30-літній Василь Зазуляк на тлі особистих непорозумінь вдерся в 10-тій год. вечором до хати В. Огоновського та трьома ударами сокири забив його жінку Агафію. Василь Огоновський замкнувся в коморі, але вбивник розвалив двері і важко зранив його сокирою в голову. Стан раненого не грізний. Опісля вбивник вибіг на двір та повісився на дереві.

ЛЕВИ ХОДЯТЬ ПО МІСТІ.

Зо звіринця в Ліоні втекли пять левів. Можна уявити собі паніку населення, коли царі пустині почали проходжуватись по місті! Люди покидали каву на столиках каварень, свій крам у крамницях, деякі навіть зуміли видряпатись на дерева. Один панок, упавши з дерева на землю під ніс самого лева, вмирав... від страху, але лев навіть на нього не ґлянув. Поліція не знала, чи стріляти чи теж утікати. Але леви поводилися чемно, як освоєні коти. Присмирники звірів мали час схопити всіх, і то без труду. Леви, оглянувши місто, спокійно вернулися на лясах до свого загородженого захисту. Тепер їх будуть пильнувати ліпше.

ШВАЙЦАРІЯ ПРОТИ КОНКУРСІВ КРАСИ.

Багато суспільних і релігійних орґанізацій у Швайцарії виступили з гострими протестами проти конкурсів краси з тієї нагоди, що в однім танковім льокалі в Женеві уладжено таку імпрезу. Конкурси краси є пониженням гідности жінки, обожуванням лише краси тіла та творять поважну небезпеку для майбутности молоді. Тому Швайцарія не повинна допустити до подібних імпрез.

ТЯГАР СОНЯШНИХ ПРОМІНІВ.

На це, здавалось би, доволі ексцентричне питання, скільки важають соняшні проміні, дала відповідь сучасна фізика завдяки незвичайно чутливим мірничим приладам. Обчислено, що тягар соняшних промінів, які падуть на поверхню нашої землі, рівняється 70,000 тон. Одначе на кожний квадратний кільометер її поверхні тиснення промінів сонця доходить ледви до частинки міліґрама. Обчислено також, що сонце висилає в одній секунді в космічний простір 4 міліони тон промінів. Отже денно стратилаб соняшна куля 360 міліярдів тон зо свого тягару, себто маси. Цьому стоїть на перешкоді постійний доплив маси і світляно-тепляної енерґії з космічного простору до соняшної кулі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПРЕМІЄР ІМРЕДІ УСТУПИВ ЧЕРЕЗ КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

БУДАПЕШТ. — Мадярський премієр не дістав у парляменті вотому довіря і був змушений уступити з уряду. Головною причиною його провалу було те, що він не добився спільної границі між Мадярщиною і Польщею. В новім кабінеті міністрів, як доносять, засядуть тепер особи, що є більше прихильні Німеччині.

НОВІ СЛУХИ ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

ВАРШАВА. — Кружляють відомости, що Німеччина приобіцяла Польщі пряме залізниче получення з Мадярщиною, а це означалоб відступлення ще одної частини Карпатської України Мадярщині. Та вістка не має одначе ніякого урядового потвердження.

В заміну за Данціґ.

Кажуть далі, що за це уступство Німеччини Польща має зречися прав до Данґіґу і коритаря. Справа коритаря має улягти цілковитій зміні.

ПОДАЮТЬ, ЩО НАЗНАЧЕНО ДЕНЬ ПОЛЬСЬКО-МАДЯРСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

ЛОНДОН. — Дейлі Стендард" подає з Варшави, що Польща повідомила Берлін, що дня 27 листопаду, б. р приступає до здобуття „Підкарпатської Руси" силою. Німецький уряд дав Польщі до зрозуміння, що визнає таку окупацію як доконаний факт, якщо Польща передтим зречеся прав до Данціґу. Але офіційно також і та вістка не має потвердження.

БУДАПЕШТ ПРИТИХ.

БУДАПЕШТ. — Головну акцію у справі прилучення Карпатської України до Мадярщини веде тепер Польща. Мадярський уряд, одержавши з Берліну ноту з протестом проти мадярських заходів заграбати Карпатську Україну, цеї справи голосно не порушує. Притихла також і мадярська преса.

ІТАЛІЯ УЖЕ НЕ ПОПИРАЄ ПОЛЬЩІ.

РИМ. — Італійський уряд дав Польщі до зрозуміння, що він не є задоволений з акції Польщі, змагаючої до поваления рішення Розємного Суду у Відні в справі Карпатської України.

ВОЮВАТИМЕ ДИПЛЬОМАТИЧНО.

ВАРШАВА.— В дипльоматичних колах сумніваються, щоб Польща важилася піти проти Карпатської України війною, бо в такому разі треба би їй бути готовою до конфлікту з Німеччиною. Назагал думають, що Польща обмежиться до дипльоматичних заходів і до ширення заколоту на Карпатській Україні при помочі висиланих тамже військових банд. Кажуть далі, що таку акцію вестиме Польща до нового року, бо до цього часу народи, що тепер творять федералістичну державу чехів, словаків і українців, мають право висказати свою волю, куди хочуть належати.

ХТО З УКРАЇНЦІВ Є В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ?

ВАРШАВА. — Польща дала місце у своїм сенаті двом українцям. Тими, що їх на це місце призначила, є: радник Децикевич і проф. Лепкий.

НОВИЙ ПРЕСОВИЙ ЗАКОН У ПОЛЬЩІ — НОВІ УТИСКИ.

ВАРШАВА. — Треба буде надіятися нових переслідувань преси. З днем 28 листопаду входить у життя новий пресовий закон як декрет президента держави. Закон зносить становище відповідального редактора. За часопис відповідатиме особисто начальний редактор ґазети, а далі відповідатимуть і редактори окремих відділів, За неславу, нанесену часописом особі, буде можна домагатись відшкодування до висоти 10,000 злотих. Буде можна здержати видавання часопису, коли виявиться, що його треба надто часто конфіскувати.

ІСТОРИЧНА ПОДІЯ.

ПАРИЖ. — Німеччина дійшла до згоди з Францією. Згодилися обидві держави не вести війни. Німеччина заявила, що визнає теперішню французько-німецьку границю за остаточну. Преса з того радіє, але є за те, щоб Франція таки далі зброїлась.

ПОСТУПАТИ З ЖИДАМИ ПО ЗАКОНУ.

БЕРЛІН. — Маршал Ґерінґ відбув наради з окружними націстичними провідниками, на яких заявив їм, що вони будуть особисто відповідальні за напади на жидів. Казав, що є на те закони, щоб розвязати жидівську проблему. Тому треба поступати з жидами після законів.

ВИКИДАЮТЬ БЕНЕША З МАРОК.

ПРАГА. — Міністер почт подав до відома, що почта не прийматиме по 30 листопаді б. р. почтотих 50-сотикових марок, на яких є образ бувшого президента Едварда Бенеша. Хто має такі марки, може їх ще тепер виміняти за нові. Сталося це тому, що ті, що є тепер при владі, вважають Бенеша головним виновником того, що сталося з давною Чехословаччиною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Сво'оди": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПУСТИЙ КУЛАК

У большевицьких ґазетах останніх днів, як подають донесення з Москви, почалася гармонійна кампанія за Україну. Пишуть ґазети по всіх краях під Советами гістеричні статті про наближаючися наступ Німеччини на Україну й закінчують їх ще більше гістеричними загрозами. Кричать ґазети, що їм сил стати: „Не дамо України! Не пустимо! Будемо битися до останнього! Не будемо ждати, поки ворог нас нападе: ми самі на нього нападемо! Розібємо кожного, хто захоче забрати Україну! Розебємо в пух і дребезги!"

Звісно, що коли всі ґазети в краю таке скажуть, а ніхто не скаже нічого противного, то хочби яке це не було нерозумне, багато людей можуть цьому справді повірити. Та тільки там, де не можна інакше сказати. Де інакше можна сказати, там люди певно не мусять гістерично гарячкуватись, а можуть розглядати справу холодно.

Зо стрічок преси легко махати руками, шаблею подзвонювати і гармати риштувати. Зза редакційного столика легко на приказ згори писати: „Розібємо! Роздушимо!" Звісно, папір терпеливий і все приймає, що на нього накласти. Як нема страху, що хтось скаже інакше, ніж приказано, то тоді тим відважніше в руки плювати, головно тоді, коли той, з ким треба битися, за границею.

Поза границями Росії нині мабуть уже люди не багато собі роблять з цих вимахувань московського кулака. Що цей кулак варт, знаємо. Адже вимахував він кілька місяців тому підчас чехословацької кризи. І де він дівся, коли треба його було справді до бійки, а не до самої погрози? Побачив тоді світ, що справді не кожний той бє, що в жменю плює.

Автім, пощо згадує советська преса при тій нагоді, як з України гонили вже раз німецьку армію? Адже не гонила її червона армія, а український селянин, ворожий до советського уряду й червоної армії.

І пощо говорити при тій нагоді стилем старої царської влади? Адже світ памятає, як закінчилися московські погрози проти японців, котрих московські ґенерали обіцяли шапками закидати. І памятає світ, як скінчилася загроза московського диктатора, того з Романових, що він буде битися до останнього російського салдата! Таж заки до останнього салдата дійшло, диктатора не стало.

І накінець, коли в Росії така велика сила, то пощо вона тепер залицяється до Америки? Пощо вона пропонує Америці спілку для оборони спільних інтересів проти спільних ворогів?

Всі ці факти перемовчують у Росії, але поза Росією їх не лише не перемовчують, а отверто розглядають. У Росії вони можуть задурманити людей пустими фразами про велику силу Росії, але нікого не здурять поза Росією. Там московського брата знають.

КОЖНИЙ УКРАЇНЕЦЬ — ТВЕРДИНЕЮ УКРАЇНСТВА

(Стаття львівського часопису „Діло", сконфіскована польською цензурою).

Львів, 5. листопаду 1938.

Від пяти днів кожний український дім у Львові перетворився у твердиню. У буквальному розумінні: мерщій, нало́б-на-шию власники забезпечували залізними ґратами або внутрішніми деревяними поперечками браму, всі крамниці в будинку торгували з нахіп запущеними залізними ролетами, які на перший алярм з грюкотом спускалися вділ, усі вартісніші предмети у кімнатах мандрували у кут, коли дальше від вікон, а попід брамою та біля віконних фраґмуґ стояли оборонці — хто з заздалегідь приготованою ціллю, хто з палицею у руці, щоб не бути безборонними баранами. Надходить юрба, лунає бренькіт шиб, летять камінюки, бельками намагаються напасники виважити браму, інколи вдеруться до середини дверима, інколи вліз́уть партеровими вікнами і нищать все добро, навіть святі образи, навіть подушки розпізують і викидають на вулицю, вкелюючи її пірям (Духовна Семінарія у Львові!), інколи цокотять об мури установи револьверові стріли (Дім Української Кооперації, Народня Гостинниця), та в численних випадках після закінчення напасти й облоги, поліція і переводить ревізію за зброєю, а то й забірає всіх або частину присутніх — українців (Народня Гостинниця, Центробанк, бурса Рідної Школи). **Від пяти днів зорганізований український світ у Львові живе під терором польської вулиці** (Підкреслення наше. — Ред. Св.)

В четвер пополудні львівський воєвода заявив, що він рішений всіми засобами здушити ексцеси, але того самого вечора і ввесь черговий день ішов безупинний зорганізований погром українських установ. Шкоди йдуть вже у сотні тисяч злотих, не рахуючи втрат наслідком припиненої продукції та торговлі в українських промислових і торговельних підприємствах, наслідком викиненого з рейок усього нормального життя в цій частині польської держави. Діється все це тому, бо польські студенти на своїх вічах просто таки рішили: до стількись-то днів не має існувати у Львові ані одна українська крамниця, ані одна українська установа, та до стількись то днів (термін трохи довший) — не сміє залунати на львівських вулицях ні одно українське слово.

Гадають молоді польські патріоти, що терором присилують українців припинити свої варстати праці. Що терором спонукають українців виректися рідної мови або тихцем своїх рідних міст і сіл. Що терором зменшать не тільки український культурно - господарський маєток, але й український етнічний потенціял. Словом, що терором можуть збільшити на українських етнічних землях силу польщини, викидаючи з тих земель українців.

Наївні і даремні сподівання! Не будемо вчити польських патріотів, що вони такою своєю поведінкою найбільшу шкоду наносять власній державі, бо це справа їхнього погляду і їхньої совісти. Можемо їх тільки запевнити: якщо не можуть встоятися вивіски, шиби, меблі, масло й молоко, цукорки, писальні машини чи навіть деякі будинки перед камінням, дрючками, нафтою і полумям, — то напевне встоїться українська нація! Не такі вона переживала удари і цей нинішний удар також переживе. Під ударами сталиться і гартується українська душа. Тільки нікчемні душі і нікчемні вдачі під тером вулиці можуть виректься своєї віри і нації. Славити Господа — таких випадків у нас уже щораз менше. Зате маємо вже міліони одиниць, з яких кожна одиниця — твердинею українського духа.

Нинішні погроми українських установ і навіть приватних домівок тільки збільшують число українських твердинь. Таких твердинь, що їх і врата адові не одоліють. Можна знищити одну чи другу установу, можна матеріяльно зруйнувати, покалічити чи навіть убити одиниці, — але не можна вбити нації. За маленька сила, панове герої нинішних львівських днів! Ви бачите тільки ті твердині, що своїми мурами, вікнами, вивісками, своєю конструктивною працею колять ваші очі і викликують вашу ненависть. Але не бачите міліонів твердинь, які стоять проти вас: не бачите української нації. І тому й не вірите у силу тієї нації. Але українська нація сама свідома своєї сили, сама в неї вірить. І тому спокійна за свою долю.

„ДО ПОБАЧЕННЯ"

По присуду віденського німецько - італійського арбітражного суду з дня 2. листопаду, силою якого Мадярщина загарбала Ужгород і Мукачево, виголошено в Ужгороді з цього приводу промову, яку передала радіостація в Кошицях. У тій промові підкреслено, що поки нема сильної української держави український нарід мусить бути приготований на всякі прикрі несподіванки, на такі, як рішення віденського арбітражного суду. Та ці рішення не зміють захитати рівноваги нашого духа і нашого змагання до єдиної мети: **жити власним державним життям.**

Промовець говорив між іншим таке:

„Сталась нам кривда, що не має прецеденсу в історії народів. Вирвали нам Ужгород, наше серце, центр нашого культурного й національного життя. Перед арбітражною конференцією говорили нам про справедливість, обіцюючи провести кордони, що відповідали би національним кордонам — а тимчасом зробили нам кривду, що її ще ніхто не зазнав.

Мусимо тепер творити нове життя й власними силами забезпечити своє майбутнє. Це завдання вимагатиме від нас великого вкладу праці. Мусимо показати іншим народам, що хочемо жити власним, вільним життям. Мусимо обєднатися, щоб відзискати те, що нам несправедливо забрали.

В цілій Карпатській Україні не сміє тепер бути ні одного зрадника, ні одної людини з заложеними руками. Всі за одного — один за всіх! Це гасло стане нам наказом у нашому житті. Коли обєднаємося біля нашої влади — перед нами відкриється нове життя.

Нема порівнання з нашим життям зперед 1914 року, коли ми були під мадярським ярмом. Маємо свідому селянську молодь — тож не маємо чого боятись за наше майбутнє. Вона не зрадить своїх батьків і матерей. Ви, батьки й матері будьте горді з тієї молоді, що бореться й буде боротись за краще завтра.

Маємо кусок власної землі, на котрій ми є панами і на котрій не будемо гнути спини перед чужими!

Правда — чимало українців вернуться під мадярське ярмо. Але вони тепер не ті самі, що були перед 1918 роком. Вони тепер свідомі й будуть співпрацювати з нами. **Ми не забудемо тих, що відійшли від нас!**

Взиваємо народніх провідників лишитися на своїх місцях і працювати для добра народу, протиставитись гідно мадярам!

Що нам кривдою було відібране — правдою мусить бути повернене!

Перед Карпатською Україною — тиждень терпінь. Тиждень, насміхів і кепкувань наших ворогів. Та памятаймо, що й Христос терпів. А згодом воскрес. Тож прийде і день нашого воскресіння!

„Смійся, враже, та не дуже! Слава не поляже! Не поляже, а розкаже, що діялось в світі — чия правда, чия кривда і чиї ми діти!..."

Ми прощаємось з нашими братами, що відходять від нас. Але не назавжди! Ми кличемо їм:

„ДО ПОБАЧЕННЯ!"

Бадьорий, повний тепла й віри зміст промови — зробив сильне враження на радіослухачів.

ВІЙНА ПРОТИ МАДЯРІВ ТОМУ 90 ЛІТ І УЧАСТЬ У НІЙ УКРАЇНЦІВ

(7)

Втеча поляків - „магометан" на еміґрацію.

Після того, як Австрія на спілку з Росією розбила мадярів, їх спільники-поляки витікали з мадярами до Шумлі.**) Віденські часописи повідомляли про це так:

30-го жовтня прибув до Шумлі перший відділ еміґрантів, самих поляків, 400 осіб. На чолі походу ступав Мурат Паша (бувший Бем), до якого прилучилися також Мешарош і ґраф Вай. 31-го жовтня прийшов другий відділ із самих ренеґатів (себто відступників, що покинули християнську віру, а прийняли магометанську) під проводом Штайна (теперішнього Феґрад Паші) 165 осіб. Замикав похід Кметті (Кіямаль Паша) і його почот. 3-го листопада вийшли мадяри з кількома чужинцями, 320 осіб. Кошут (проводир повстання) мав на капелюсі велике біле перо, а поруч нього їхав на коні Бальоґ, убивник Лямберґа. В тім відділі був також ґр. Казимир Батіяні і поляк Пшиємський. Почасти пішки, почасти возами похід той провожало теж багато жінок, між ін. власним повозом їхала ґрафиня Батіяні.

Відзначення цивільних українців.

Цісар на предложення міністра внутрішніх справ рішенням із 30 жовтня, призначуючи заслуги при вдержанні спокою та порядку та за поміч для австрійських і російських військ поручив відзначити: середньою золотою цивільною почесною медалею на стяжці гр.-кат. пароха у Валяві Антона Добрянського; гр.-кат. пароха в Медиці Йосифа Лозинського; гр.-кат. пароха в Сарнах Івана Головецького; греко-кат. місцевого капеляна в Коротниках Григорія Лісковацького; гр.-кат. пароха в Порохнику Миколу Бержецького та гр.-кат. пароха в Шклі Григорія Гинелевича.

Малу золоту почесну медалю господареві в Камінці Волоській Іванові Залужному, війтові ззі Сколошова Григорієві Самборському; війтові з Тулиголов Антонові Ґайді; війтові зі Сосниці Іванові Станкові.

Велику срібну медалю війтові з Ушні Андрієві Свідерському, війтові в Підгірцях Ількові Захаройкові, війтові в Зарваниці Іванові Дудкові та війтові в Радимні Василеві Головінському.

Малу срібну почесну медалю: війтові з Вигнанки Іванові Антіпчукові, війтові із Жлуктів Гнатові Петльованому, війтові з Нагорян Іванові Омулякові, війтові з Улашкович Михайлові Ладанові, війтові з Березовиці Великої Іллі Дебельському, війтові з Дарахова Павлові Пелугатому; війтові в Рудниках Іванові Рожанському; війтові в Черниці Василеві Шайґеецові; війтові в Перегінську Матвієві Патрому; війтові в Роздолі Іванові Чекавському; війтові в Сколім Василеві Сеневі; війтові в Сморжіу Францеві Тилеві, війтові в Плавю Іванові Сорочинському; війтові в Дуковичах Андрієві Марцюкові, війтові в Новім Мякіші Романові Ґазді; війтові в Гусакові Василеві Коблихові, війтові в Ненадовій Іванові Головачеві, війтові в Добрій Іванові Жукові, війтові в Майдані Якові Урбашкові, війтові зі Скоморох Грицеві Гавронові, війтові в Бродах Старих Павлові Гладунові, війтові з Лешнева Іванові Пержицькому, рукавичникові в Бережанах Антонові Ільґнерові та трактієрникові в Бережанах Іванові Гофмоклеві.

(Кінець буде).

**) Місто в Туреччині, тепер у Болгарії.

Джовані Діоталеві.

КОРАБЕЛЬ СМЕРТИ

(3)

„Тепер я мав уже лише одну думку. Я вже не тямився, схопив сокиру та двома ударами відчелив бочку горівки. Гадаю, що я випив її з пів літри. Потім, усе вимахуючи сокирою, одним скоком опинився знову на чердаку. Я шукав очима того злого духа. Сидів скулений на купі линв. Було видно лише його голову.

„Я підходив обережно до нього й одним ударом сокири хотів йому розбити голову. Одначе керманич і тесля побачили мене (не розуміли нічого), здогонили мене та замкнули мене в порожній комірці під чердаком.

„Я кричав: — Я не божевільний, ні, не божевільний, лише той проклятий тут убиває!

„Одначе вони не чули нічого. Кілька годин після того, як мене замкнули, почув я лише плюскіт. То мусів бути труп того злочинця.

„Скільки днів, скільки ночей мине? Я став тратити свідомість часу. Ніхто про мене вже не думав. Голод мучив мене, спрага душила.

— „Дайте мені їсти, їсти. Дайте мені пити, пити!

Ніхто не чув мене. Ніхто мені не відповідав.

„Я старався вивалити двері. Та вони держалися, були заторасовані. Я клячав, не міг ворухнутися в тій дірі. Я ревів наче ранений звір, кричав з бішености та розпуки.

„Вкінці я зати, роздумував. Голод і спрага мучили мене. Конче треба було знайти спосіб видістатися наверх, коли я не хотів умерти. В дверцятах була шпара вузенька наче вістря ножа. Я глядів цю шпару й обмацав терпеливо, аж упав на думку, що то буде старе віконечко, що було забите. Задиханий, зіпрітий, з окровавленими руками вхопився я цвяхи. Став я їх витягати один за одним. Колиж я скінчив цю страшну працю, здавалося мені, що зімлію.

„А таки вдалося мені відчинити віконечко й побачити знову світло.

„Я розглянувся довкола, доки міг, вистромив голову крізь той отвір і побачив страшне видовище, останній жах нашого конання.

„Старий тесля з трудом підпомаганий останнім корабельним хлопцем, Миколою, витягав на поруччя трупа керманича, що поволі падав у море.

„Вони вже не могли мати навіть сили, ні відваги, ні надії. Вкинули останнє тіло в воду, без мішка й без обважтаження.

„Так нас осталося на кораблі трьох: я, тесля та хлопець. Я кликнув на старого та просив його помочі. Підійшов недовірливо.

— Відчини мені, теслє, відчини мені, ради Бога!

— Ні, щоби ти мене вбив.

— Ні, не вбю тебе, не торкнуся тебе. Відчини мені, відчини.

„Хвилину надумувався. Потім відійшов. — Ні, ні.

— Миколо, Миколцю, прошу тебе, принеси мені їсти й пити. Я вмру, Миколцю. Лише трохи води, лише трошечки.

„Хлопець прийшов вкінці зо збанком води та трохи сухарів. Я простягнув руку крізь отвір і побачив, як він поблід із жаху.

„Потім чув я крик, нарікання та плач. Опісляж не було вже нічого чути.

— Миколо, теслє, Миколо...

„Та вже ніхто не відповідав, не було чути вже ні кроку. Хто помер? Микола або тесля, або оба.

„Вперше за всі ті ночі повних тривоги, почув я холод. Мене проймав такий холод, що я дзвонив зубами. Як лячно остатися самому.

„Не знаю, як довго було так зо мною. Сонце знову пекло, як мені тоді грізно полекшало.

— „Миколо, теслє. Вже кінець. Ви вже всі мертві?

„Наблизилася до мене тінь. То був хлопець.

— „Миколцю, сину, тесля помер?

— „Помер, — відповів, кламцаючи зубами.

— „Де він?

— „Там нагорі. — І вказав рукою взад. Потім пустився бігом уперед.

„Осталися ми лише два.

— „Миколцю, отвори мені.

„Микола стояв непорушно біля поруччя та дивився на море.

— „Миколцю, не лишай мене тут на смерть, не лишися сам.

„Не ворушився з місця. Дрижав на всьому тілі.

— „Миколу, відчини мені або вбий мене. Ах! — скрикнув я страшно. Хлопець захитався, схопився обома руками поруччя, обернувся до мене з очима витріщеними наче божевільний та сказав без голосу, похитуючи чоловою: — Ні, ні.

„Був кінець для мене та для нього.

„Не знаю, чи минув день і ніч, чи два дні. Не буду того знати ніколи. Я почув плюскіт, тертя до корабля й удари об воду. Були то певно пажорі людоїди, що роздерли були трупів у воді та переганялися довкола корабля, бо чули за нах трупа, поглядали на корабельного хлопця, непорушного, вмираючого з жаху.

„Я ввесь час глядів на нього, подеколи кликав його змученим голосом, що ще оставсь мені.

„Вкінці не знаю, чи він піддався заворотові чи примарам, які стали охоплювати його розпуці чи недузі, яка зломила всіх, розпірстер руки та впав із чердака.

„Я звалився на землю в моїй комірці. Все скінчилося.

— — — — — — — —

„Хто зна, як довго воно було зо мною? Тепер це знаю, бо я пізніше довідався, що вкінці один корабель приплив до нашого корабля. Наш корабель притягли, а я оставсь у живих сам один.'.

(Кінець).

Вершок доброти.

Жили два брати: один багатий, другий убогий.

Одного разу багач пішов відвідати вбогого, щоб довідатися, як йому поводиться.

Дуже здивувався, коли побачив, що брат, його жінка й діти танцюють.

— Чого танцюєте в будний день? Що вас таке веселе стрінуло?

— Танцюємо, щоб забути про голод, — сказав бідак.

Багач був дуже зворушений положенням бідного брата і сказав:

— В такім разі ходіть до мене; в мене є в хаті підлога, то лекше вам буде танцювати.

ВІД РЕДАКЦІЇ ДО ДОПИСУВАЧІВ.

Поминаючи такі справи, які не можливо відкладати, не можна дати місце дописам у „Свободі" скорше ніж за три тижні від часу, як редакція їх одержала. Ми є завалені дописами з ріжних місцевостей про ріжні події.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ і ОКОЛИЦЯ!

УСІ ЯК ОДИН НА

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

ПРОТИ ПОЛЬЩІ і В СПРАВІ ДОПОМОГИ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

В НЕДІЛЮ, 27. ЛИСТОПАДУ 1938 РОКУ

В ГОДИНІ 1:30 ПОПОЛУДНІ.

в *Metropolitan Opera House*

Broad and Poplar Streets, Philadelphia, Pa.

Головним бесідником буде Д-р ЛУКА МИШУГА, що якраз вернув з Европи

З ДНЯ

ЄДНІСТЬ І СОЛІДАРНІСТЬ.

Багато в нас говориться про єдність і солідарність. Майже при кожній важнішій справі доходять до нас зо всіх сторін голоси, а нераз і докори, що, мовляв, в нашій суспільности нема солідарности і єдности; є багато партій і вони не хочуть між собою погодитись. Про ті річи виголошують також ріжні промовці промови, і тим річам приписують нашу національну слабість, брак державности і звязані з тим наші національні нещастя.

ЯК ТУ СОЛІДАРНІСТЬ ОСЯГНУТИ?

Ці жалі зовсім слушні й оправдані. Але вони принеслиб користь лиш тоді, якби наш широкий загал звертав їх на властиву адресу і робив рішучий моральний натиск на тих, що цю єдність розбивають.

Зрозуміло, що в шуканні тої єдности не треба зараз думати, що в якійсь суспільности можна осягнути якусь ідеальну згоду і любов, серед якої ніхто до нікого не мавби найменшого упередження, в якій всі думалиб на один лад, всі усміхалисяб до себе приємно і думалиб тільки про те, щоб один другому зробити якусь приємну річ.

Ні. Такого нема ні в одній найкультурнішій нації. Життя є життям; в йому є тертя, боротьба, і про це ми мусимо памятати.

СПРАВИ, ЩО ВЯЖУТЬ.

Але в культурній суспільности попри ту внутрішню боротьбу все таки є і такі справи, що вяжуть усіх членів даної нації в одну громаду і заставляють їх в обличчі якогось зверхнього ворога виступати разом. Коли в даній суспільности конкуруючі між собою поодинокі ґрупи зуміють у випадку небезпеки зєдинитися разом, то вони тим вчинком виявляють свою велику внутрішню силу. У висліді — відіпруть наїзника.

Але коли в якійсь суспільности є такі ґрупи, що в хвилі національної небезпеки тільки думають про себе й не хочуть лучитися з іншими, а то наприклад тому, що, мовляв, ініціятива вийшла від інших і це „вони роблять" — то така суспільність не виявить своєї сили і не відіпре наїзника.

НАШІ СОЦІЯЛІСТИ.

На сторінках наших соціялістичних ґазет можемо здибати чимало фраз про „солідарність", про „добро народу", про „гуманність"; можемо також вичитати кивання пальцем в чоботі в бік ворогів і науку, що з ворогами треба боротись.

Але коли прийдеться дати чинний вислів тій боротьбі, то наші соціялісти десь зникають. Нема їх; так як не було на останній маніфестації, влаштованій всіми національними товариствами міста Ню Йорку, 19. листопаду ц. р.

ЗАБУЛИ ПРО „БОРОТЬБУ З ВОРОГАМИ".

Замісць того, щоб прийти на маніфестацію, на рівні з іншими орґанізаціями, наші соціялісти і їх преса, почали ширити видумки, що маніфестацію влаштовують „фашисти", та що маніфестація це „фашистівська шопка", яка має на ціли „скріпити надшарпаний авторітет Фашистівських провідників".

Ось так пояснили наші соціялісти нашому народові цю маніфестацію, звернену проти наших ворогів. Там, в краю, польські розбишаки палять наші церкви, переводять „пацифікацію", побивають безборонне українське населення, а наші „братолюбці" соціялісти, замісць того, щоб разом з іншими орґанізаціями заделюнструвати нашу національну солідарність — дзявкають про „фашистівську шопку" про „надшарпаний авторітет"; не беруть участи в маніфестації та не дають у своїй ґазеті місця на платне оголошення про маніфестацію.

ЗАПАМЯТАЙМО ЦЕ.

Цей вчинок наших соціялістів повинен добре вбитися в нашу память. А головно, повинні добре собі запамятати про нього всі ті наші провідники і звичайні рядовики, які дуже часто говорять про брак солідарности в нашій суспільности. Коли вони на черговий раз будуть брати перо в руки, щоб писати лист чи допис, або укладати промову, про „брак солідарности в нашій суспільности", хай візьмуть під увагу також цей конкретний факт і натаврують тих політичних лицемірів, які багато говорять про високі кличі в своїй пресі, а так ганебно поступають в нашій боротьбі з ворогами.

Тому треба, щоб наші критики, що то домагаються „єдности" і „солідарности", таврували розбиsачів цеї солідарности. І не ставили їх нарівні з тими нашими провідними громадянами, що працюють і вістря своєї праці звертають не проти своїх, тільки проти справжніх ворогів українського народу.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ Й ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

ПЕРШИЙ РАЗ В АМЕРИЦІ!

В СУБОТУ, 26. ЛИСТОПАДУ 1938 Р. (SATURDAY, NOVEMBER 26, 1938) В ГОД. 8:15

ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ

МИХАЙЛА ГОЛИНСЬКОГО

ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА И ОПЕРОВОГО СПІВАКА
що прибув з рідного краю на днях.
Концерт відбудеться у відомій концертовій салі

TOWN HALL, 123 West 43rd Steet, New York, N. Y.

під дирекцією п. ДМИТРА ЧУТРА,
SUITE 855 CARNEGIE HALL, 57 and 7th AVE., NEW YORK CITY. Tel.: CIRCLE 7-4789.

БІЛЕТИ ПРОДАЮТЬСЯ: Town Hall Box Office, 123 W. 43 St., N. Y. C., в „Свободі", 83 Grand St., Jersey City, N. J.; в бюрі С. Ковбаснюка, 277 E. 10th St., New York City; Сурма, 325 E. 14th St., New York City; Наш Базар, 151 Ave. "A", New York City; і у всіх парохіях. 267

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

LOCAL UKRAINIANS VOICE PROTEST AGAINST POLAND

Assert Orthodox Church Is Persecuted and Edifices Destroyed

Protesting the persecution of the Orthodox Church and of Ukrainians in general by the Polish government, members of the local Ukrainian Orthodox church and affiliated church societies heard Nicholas Leskiw of New York point to conditions in Poland at a meeting held yesterday in the parish hall.

The assembly, presided over by Harry Faryniak, went on record endorsing resolutions addressed to the President of the United States, calling attention to the fact that Poland was reestablished largely through the efforts of President Wilson and that, therefore, the government of the United States is under moral obligation to defend the Ukrainian minority in Poland and demand that the rights of that minority be respected by the Polish government.

The campaign of the Polish government, Mr. Leskiw said, has been especially ruthless since June of this year and over 200 Ukrainian Orthodox churches in four provinces have been destroyed. In many cases, he said Orthodox Ukrainians who attempted to defend their churches have been arested and flogged. He termed the policy of the Polish government a revival of the Inquisition of the Middle Ages.

Several hundred Orthodox cemeteries and churches have been seized by the Poles, he said, and turned over to the Polish Roman Catholics for their use. Many Orthodox priests have been forbidden to hold services for their people, instruct children or fulfill other pastoral duties. Some of those priests were imprisoned or fined, he said, and forced to embrace Roman Catholicism.

In a pastoral letter describing some of those conditions and declaring that altars have been destroyed, holy icons ruined and the Blessed Sacraments scattered and trampled upon, Bischop Bohdan ordered that special prayers be offered in all the churches of his diocese and urged all priests and congregations to appeal to the governments of the United States, Great Britain, France, Italy and Germany to use their influence to defend the liberty of religious beliefs and of worship of Ukrainian people in Poland.

There are seven million Ukrainians under Polish domination, it was pointed out, equally divided between the Orthodox church and the so-called Uniat church.

Father Joseph D. Fylyna, who called yesterday's meeting, said that the Ukraine is now the sorest spot in Europe. There will be no peace in Europe, he said, as long as the Ukrainians are suppressed.

William Kitsak was secretary of yesterdays meeting.

(Allentown Morning Call, Monday, November 14, 1938.)

Цікавий.

— Чомуж ти, хлопче, хочеш конче знати, що це чуже слово означає?

— Бо батько мені казав, що я ще не потребую цього знати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРИВІТ МИХАЙЛОВІ ГОЛИНСЬКОМУ.

Співав нам Шевченко, що наша дума, наша пісня, не вмре, не загине. Так! Не загине ще й тому, що маємо між нашими великими співаками такі одиниці як от наш славний оперовий співак п. Михайло Голонський, що служить рідній пісні. Ту пісню почуємо на його першім концерті в Америці, що відбудеться цеї суботи в Ню Йорку, у відомій концертовій галі „Тавн Гол".

Я мав щастя стрінути нашого мистця в 1929 році в Рідному Краю. І до сьогодня стою під вражінням того захоплення, яке опанувало мною при тій стрічі. Бо про те, які лаври здобував наш великий співак на театральних сценах як оперовий співак навіть у такій ворожій нам Москві, знають всі ті, що за такими справами слідкують. Та треба пригадати, що чи в Москві, чи в Берліні, чи в Варшаві, чи у Львові наш співак приносив нашому народові славу не тільки як великий артист, але й як великий українець. І це треба знати, що наш мистець це той, що був у наших бойових рядах, коли ішов бій за кращу долю українського народу. Усе те повинно мати на увазі наше громадянство в Америці, коли читає про концерти М. Голинського. Воно повинно громадно ті концерти попeрти і влаштувати ще з цеї нагоди нашому мистцеві щирий привіт, бо на такий привіт він дійсно заслужив.

Василь Чучман,
Амстердам, Н. Й.

ДУМКИ В ЛИСТОПАДІ

Україно, наша Мати,
Ми всі Твої діти.
Нас недоля розігнала
По широкім світі.

Нас недоля з хат рідненьких
В світ порозганяла,
А на наших рідних землях
Чужі розгулялись.

Ми по світі широкому
Гаруєм, бідуєм,
А там кат кує кайдани
І тюрми будує.

Вже новую там Голгофту
Лях на нас шукає,
У Березу Картузькую
Нарід висилає.

Плачуть діти за батьками,
Сестри за братами,
Серце ниє, душу тисне,
Неначе кліщами.

Нашу Маму Україну
Кати розібрали,
На четверо безталанну
Її розіпняли.

Розіпняли її ляхи,
Москалі й румуни,
А тепер ідуть мадяри,
Давні дикі гуни.

Уже й слово українське
Кати зборонять,
Часописи й установи
Усі закривають.

Але були в нас герої,
Війська наші милі,
Що за волю України
Лягли у могили.

І ми діти України,
Хоч ми і далеко,
Памятаєм, як в чужину
Прощала нас ненька.

Прощали нас батько й ненька
З слезами, з словами:
„Вже, здається, ми навіки
Прощаємось з вами".

А там батьки і матери
Прощають героїв,
Що їх кати розпинають,
На смерть засилають.

Плачуть батьки і матери
По синах, героях,
А кати їх бють буками,
Людей безборонних.

Терплять діти там невинні,
Сумно вітер віє,
Та народ не тратить віри,
Не тратить надії.

Нарід вірить, що пропадуть
Ворожі кайдани,
Україна, наша Мати,
Свобідна повстане.

Бо кожний рік в пізну осінь,
В дні листопадові,
Мати сина споминає,
Як йшов у бій в поле.

І так віримо усі ми
Що день, що години,
Що повіє ще прапор наш,
Волі України.

Марія Іваськів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ЄДНОСТІ СИЛА.

Читаючи про те, як чужі орґанізації єднаються у важних і напружених хвилях, приходить мені на думку, чомуб і нам так не робити. Ось жиди недавно вибрали з кожної своєї орґанізації по одному делеґатові і вислали їх до Вашинґтону, до президента з нашими домаганнями. Якби це було добре, якби наші більші орґанізації вибрали своїх делеґатів і також вислали їх до Вашинґтону, вже хочби в справі нашої Карпатської України. Правда, У. Н. Союз і Обєднання вислали були свого представника до Европи заступати справу Закарпаття, але один представник є замало.

Бо, як бачимо тепер, ми маємо на світі багато ворогів, які хотілиб здушити всяку проягу нашої незалежности. А серед тих ворогів найбільшим є Польща і Совєти. Вони працюють не лиш в себе, вдома, проти нашого визволення, але також працюють диплъоматичними способами за границею. Тому ми мусимо протиділати тому і собі за границею повести широку пропаґанду висвітлюючи наше положення і те, що діється в Україні.

Тимко Мелещук,
Ню Йорк, Н. Й.

Золота думка.

Ева лиш тому в раю виявляла повну байдужність до строїв, що не мала там ніяких заздрісних товаришок.

БЕЙОН, Н. ДЖ.!

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРОХІЇ
при співучасти церковного хору „Боян"

В НЕДІЛЮ, 27. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 27, 1938)

Панахиди за поляглих в боях за Україну в 9:15 і 11:30 рано. Молебень за волю Україну в 5. сполудня. В год. 6. вечором Святочний Концерт хору „Боян" під управою п. В. Ґели. Вступ вільний. Добровільні жертви на панахидах і на концерті для военних інвалідів. Церковний Комітет.

УВАГА! БОФАЛО, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ!

СТАРАННЯМ ПАРОХІЇ СВ. І. ХРЕСТИТЕЛЯ НА BLACK ROCK

:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИКИЙ ЛИСТОПАДОВИЙ КОНЦЕРТ

В НЕДІЛЮ, 27. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 27, 1938)

В ГАЛИ УКР. НАР. ДОМУ, 205 MILITARY ROAD.

Концерт зачнеться в 7:30 год. ввечір.

Вступне слово виголосить о. І. Жук. Хор „Боян" виступить під проводом п. І. Грицковяна. Дует відспівають пані А. Ґузий і п. С. Лозинський. Сольо тенор п. В. Палюх, при акомпаніяменті на піяно панни Козоріз.

Шановна Громадо! Обовязком кожного щирого українця є прийти й вшанувати тих борців, котрі зложили своє молоде життя, і тих, що дальше боряться за волю України. Виділ.

ПАССАЙК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ!

УКР. ПРАВ. ПАРОХІЯ, УКР. ГРЕК. КАТ. ПАРОХІЯ, 34. і 18. ВІД. О.Д.В.У., 31. і 6. ВІД. ЧЕРВ. ХРЕСТА, 64. ВІД. У. Н. С. з ПЕТЕРСОН, 182 і 97. ВІД. У. Н. С. 135. ВІД. У. Н. П. БРАТСТВО СВ. НИКОЛАЯ, ПОЛІТИЧНИЙ КЛЮБ, II. СОТНЯ У. С. С., 14. ВІД. М. У. Н., ХОР ім. ЛИСЕНКА і СЕСТР. СВ. ПОКРОВИ

:——::——: відсвяткують :——::——:

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 27. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 27, 1938)

В УКР. САЛИ, 47 HOPE AVENUE, PASSAIC, N. J.

Програма свята: У 6:30 вечором відслужить о. Василь Дяків в укр. прав. церкві Молебень за здоровля всіх українців, а панахиду за поляглих борців. Відтак концерт і представлення „Козацький рід" — виповнить хор укр. прав. парохії під управою п. В. Роздільського. Сольо-співи пані Гірчиця. Святочну промову пан Григорій Бакуменко.

Проситься українців з Пассайку й околиці до численної участи в тім Святі.

о. В. Дяків, предс.; Е. Ковальський, рек. секр.; Й. Винярський, кас.

УВАГА! ГАРТФОРД, КОНН., Й ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ГАРТФОРД

:——::——: відбудеться :——::——:

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

ПОЛУЧЕНЕ ЗО СВЯТОМ ГЕРОЇВ

В НЕДІЛЮ, 27. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 27, 1938)

В САЛИ УКР. АМЕР. ГОР. КЛЮБУ, 54 WYLLYS ST., HARTFORD, CONN.

ПОРЯДОК СВЯТА: В годині 11:30 торжественна панахида в укр. кат. церкві за поляглих Героїв. — Точно в годині 3. пополудні в сали Укр. Амер. Клюбу СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ. Святочний реферат виголосить позамісцевий бесідник. Концертову програму, получену з солями, дуетами, деклямаціями, виконає Церковний Хор під проводом дяковчителя Похмурського. — ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

Просимо українців з Гартфорд і околиці до численної участи. Пошануймо память героїв бодай раз в рік, і всі спільно відсвяткуймо Листопадове Свято. Комітет.

20-РІЧЧЯ ЛИСТОПАДОВОГО ЧИНУ В БЕРЛІНІ

Старанням Українського Національного Обєднання (УНО) в Берліні, відбувся дня 31-го жовтня б. р. в салі Ляндвер-Касіно, Святочний Вечір в 20-річчю проголошення Самостійности на Західних Українських Землях.

Саля прикрашена українським національним прапором і націоналістичним Тризубом, була виповнена вщерть. Між присутніми багато німецьких гостей, представників преси і організацій. — В першому ряді заняли місце: ґенерал Віктор Курманович, делеґат Карпатської України Юліян Хіменець, та гості з Відня.

Голова УНО, полковник Тиміш Омельченко, привитав присутніх гостей і у слові виголошеному в українській та німецькій мові, вказав на той великий Ідеал, Самостійну, Соборну Українську Державу зі столицею в Києві, що за неї провадить кривавий змаг ввесь Український Нарід на всіх закутинах Української Землі, без огляду на кордони чужих держав. Так само було й перед 20-ти роками, як Західні Землі скинули вороже ярмо, а згодом проголосили свою єдність з Українською Державою над Дніпром.

По промові представника українського робітництва в Німеччині Василя Чайківського, що вказав на переломове значіння Листопадового Чину, та схарактеризував перед- і по-Листопадову Добу, вийшов на мовницю ґенерал Віктор Курманович. Ґрімкі оплески довго не давали вже старшому, але ще дужому Вождові Української Армії прийти до слова. Ґенерал ґрімким, вояцьким голосом вказав на европейське післанництво України, що від століть до сьогодні веде затяжну, криваву боротьбу з диким, руїнницьким Сходом в обороні европейської культури й цивілізації, та підчеркнув, що Україна, то єдина сила, що розгромить світовий большевизм. Дальше палкими словами зобразив ґенерал геройчний змаг Української Армії перед 20-ти роками з ворожими, переважаючими силами що її традицію переняло молоде українське покоління. В кінцевих словах вказав як на приклад провідника німецької нації, що колись незнаний вояк, тепер твердою й затяжною боротьбою, не без кривавих жертв, випровадив свою націю на вершини слави й могучости.

В кінці вийшов на естраду делеґат вже вільної Карпатської України, Юліян Хіменець, що зобразив радість цілої Української Нації з вибореної свободи для карпатських українців, вкаюзчи рівночасно на одностайну поставу цілої української Нації на цілому світі проти всяких ворожих зазіхань на освободжену вітку української нації. Всім українцям зложив в імені карпатських братів подяку за ту велику піддержку в боротьбі, та візвав покинути дрібні партійні спори, що без сумніву причиниться до скорішого піднесення жовто-блакитного прапору в Києві, столиці Вільної Соборної Української Держави. — Свою промову повторив також в німецькій мові.

Всі бесідники згадали погибшого в дні 23-го травня б. р. з рук аґента злочинної большевицької Москви, сл. п. полковника Евгена Коновальця.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Ню Гейвені, Конн., помер у неділю, 20. листопаду, довголітній член Тов. Любов, від. 370. У. Н. Союзу,

ПЕТРО КЛИМКОВСЬКИЙ.

Прожив 69 років. Родився в селі Новосілка, повіт Санок. Полишив жену Катерину і шестеро дітей: два сини: Михайла й Івана та 4 дочки: Марію, Анну, Аделію Іванну й Ольгу. Покійний був щирим українцем і ніколи не жалував жертв на народні цілі.

Похорон відбувся 23. листопаду з дому жалоби, 96 Вію Стр. Тов. Любов пращало греміяльно на вічний спочинок свого довголітнього члена.

Нехай буде Йому земля пером!

Й. Децембер, секр.

ПРО ТИХ, ЩО В ЧІПЦІ РОДИЛИСЯ".

Про людей, яким щастить у житті, говорять, що вони родилися в чіпці. Згаданий вислів — це не тільки символ. Плід, що розвивається в лоні матери, загорнений т. зв. плодовими болонами. Перед приходом дитини на світ ті болони тріскають, й одночасно випливають плодові води, що знаходяться між плодом і тими болонами. Часом трапляється, що дитина родиться з головою, оточеною затримованою болоною наче чіпцем. Коли при породі нема лікаря чи досвідченої повитухи, що скоро усуне таку болону, може дитина вдушитися, бо болонка, заслоноючи лице, перешкоджує дитині віддихати. Це є саме той „чіпець", якого задростять щасливим людям, забуваючи про те, що треба мати неабияке щастя, щоби по приході на світ у такому чіпці не переплатити таких народин життям.

Скільки жадати?

Молодий Мойше іде до панни Сари, щоб освідчитися. Тато навчає сина:

„Уважай, Мойше: Коли тато твоєї нареченої порядна людина, жадай десять тисяч посагу. Коли не дуже, жадай двадцять тисяч. А як банкотував уже коли, то жадай тридцять тисяч. Колиж припадково і в криміналі сидів, домагайся пятьдесять тисяч".

Мойше виїхав, а по двох днях телеграфує:

„Тато повішений, скільки маю жадати?"

Знає добре.

— Юрчику, подай тітці руку на прощання. Ну, що треба сказати, як тітка відходить?

— Богу дякувати!

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПОШУКУЮТЬ ПОСАДИ

ДЯКОВЧИТЕЛЬ, іспитований у Перемишлі, середнього віку, голос баритоновий, диригент хору і концертів, режісер представлень, що проводить теж взірцево діточу школу, шукає посади. Ласкаві зголошення на адресу:

HARRY MONCHACK,
345 E. Crosier St., Akron, Ohio.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

Жінка, в середнім віку, пошукує домашньої праці при малій родині. Платня за умовою. Голоситися на адресу:

P. L. W.
1411 TAYLOR AVE., BRONX, N. Y.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (67)

Тарзан бачив, що зближається вже не остання година, але остання мінута для білих вязнів. Треба було скоро рішатись, що робити. Тарзан був готовий на все, але віддавати своє життя цілком на дармо, без найменшого вигляду на виграну — було нерозумно. Він своїм бистрим зором оглядав цілу ситуацію, стараючись віднайти найменшу можливість ратунку.

Та тої можливости не було і білі вязні булиб певно згинули в череві ідола, якби щастя було їм не сприяло і майже чудотворна поміч їм була не прибула. В хвилині, як ділялась ця сцена Тарзан запримітив легке притемнення соняшних промінів. Хмар на небосклоні не було. Тарзан зрозумів, що це затьмення сонця.

Він миттю рішився це використати й залякати дикунів своєю божественною силою. Набираючи в свої могутні груди повітря він закричав: „Стрівай, Кагундо! Ти кажеш, що не боїшся мене. Я взиваю тебе пусти живцем вязнів, бо коли ні, то я відберу обличчя сонця від вас. Всі ви згинете, разом з вашим святим деревом і вашим божком!"

Голос викликав серед дикунів спантеличення. Та вони були на стільки воєвничо настроєні, що не думали піддаватися. Крім того Кагундо не вірив погрозам. Він нераз страшив своїх дикунів дурницями, тому й тепер думав, що ця погроза — дурниця. Він у відповідь Тарзанові закричав: „Тебе ми не боїмося, а білі вязні таки згинуть на славу нашого божка!"